

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ

XXXIII

№ 10 (887)

29 БЕРЕЗНЯ

1967 р.

Ціна 2 коп.

ЗАКОХАНІ В СВОЮ СПРАВУ

С ПОКІЙНА величава блакить розкинулася аж до далекого горизонту. І на ній всіма барвами веселки переливаються перші теплі промені весняного сонця.

Тишу прориває навальний потік молодих веселих голосів. В хлоп'ячий гомін дзвоном кришталю вливається дівочий сміх. Мальовнича група молоді розсипалася по узбережжю.

Це — геологи. Правда, геологи вони в майбутньому. Зараз — просто студенти першого курсу. Але закоханість в свою справу вже повністю полюнула молоді серця. Ось і сьогодні, в неділю, найкращим відпочинком вони вважають прогулянку по морському узбережжю, щоб звірити на практиці, наскільки освоєна латинська термінологія, чи піддаються запам'ятовуванню складні назви цих найрізноманітніших черепашок. Та й море можливо порадує своїх друзів чимось новеньким, незаниманим раніше. Чи ж мало в нього таємниць? Адже вони не просто геологи, а гідрогеологи.

Ніхто не наказував з'явитись до моря, не було переключки, але всі 25 чоловік зараз задивилися на цю неозору блакить, в якій ніби перевернулось небо. Та це й не дивно, вже звикли першокурсники все робити разом. Спаяла їх ще праця на полях села Південного Білгород-Дністровського району, куди вони поїхали майже зразу ж після вступу до вузу.

...Робота на ланах закінчена. Знову — університет. І ось двадцять п'ять пар очей жадбно слідкують за кожним рухом викладача, бояться пропустити бою слово.

Геологія, кристалографія, основи петрографії, мінералогія — для одних назви цих предметів були новими, незрозумілими. Іншим, які сіли за лаву студента, пройшовши нелегкий шлях разом з розвідувальною експедицією — було легше. Та об'єднувало всіх захоплення своєю майбутньою, такою романтичною, професією. А тому можна зрозуміти слова Льоні Борисенка, старости курсу: «Адже ми не просто студенти, ми — геологи, а сюди без покликання не йдуть. Та й певну роль зіграло те, що зараз, в ювілейному році Радянської влади, кожен з нас намагається вчитись якнайкраще».

Цим він просто і, на мій погляд, дуже переконливо мотивував найвищий процент успішності в них на курсі по факультету.

— Який же геолог може буди з людини, якій не властива працьовитість, витримка, жадо-

ба до знань, — запитанням на запитання про сесію відповів профорг курсу Саша Штирляев. — І якщо ми склали сесію без жодної заборгованості, то це ще раз переконує, що в групі немає випадкових людей, що ми всі станемо геологами.

А комсорг курсу Віктор Віршило додав:

— Якщо ще всі й не стали в ряд з нашими відмінниками Шинкевичем, Борисенком, Поліщук, Руді, Штирляевим, то це справа часу, і ми будемо боротися за це.

Захоплюються студенти всім тим, що хоч трохи зв'язано з їх професією. Наприклад, вони годинами можуть слухати розповіді капітана судна «Мечников» про види дослідницьких робіт на суднах. А такі студенти, як Алла Чудних, Володимир Рибаків, Євген Косенко, Михайло Бровко кожного наступного заняття морського гуртка чекають з нетерпінням.

Серйозне поповнення влилося і в геологічний гурток, господарями якого в минулому році були нинішні другокурсники. Першокурсники не тільки стали його активними слухачами, а й заявили про себе першими доповідями. Так, Льоня Борисенко освітив тему «Карст Криму». Багато корисного з цієї доповіді запозичили для себе майбутні геологи.

Ніна Іванова теж готується виступити перед гуртківцями.

«Краще друга ніде не знайду я. Адже ми геологи» — такого девізу дотримуються першокурсники. Вони не тільки працюють разом, а й відпочивають курсом. Ділять, як кажуть, і радощі, і невдачі. Поділена радість — вдвоє більша.

І якщо заведеш з ким-небудь з першокурсників розмову про навчання, він захоплено розповість про своїх товаришів, проте, як їм добре всім разом — є з ким порадитись, є в кого попросити допомоги.

Охоче допомагає комсомольцям і порадою, і справами Володимир Кельмачев, поки що єдиний комуніст на курсі.

Тут всі студенти беручі, вміють і самі працювати, і відпочинку організувати вміють. Тому й весело їм живеться, тому й впевнено дивляться вперед ці майбутні розвідники земних надр і морських глибин. Тому вони можуть стати претендентами на звання кращої групи імені 50-річчя Великого Жовтня.

В. ЦИМБАЛЮК.

РІВНЯННЯ НА КРАЩИХ

З МАГАННЯ за право називається кращою академічною групою імені 50-річчя Великого Жовтня набирає в університеті все ширшого розмаху.

В штаб змагання, створений при комітеті комсомолу, надходять дані з факультетів про хід першого етапу змагання, який завершується до Ленінських днів.

При підведенні підсумків на цьому етапі змагання беруться до

уваги, перш за все, результати зимової сесії. Враховується також участь студентів групи в громадській, науковій, військово-спортивній і культурно-масовій роботі.

В змаганні, за попередніми даними, попереду йдуть: група обчислювачів четвертого курсу механіко-математичного факультету, група біохіміків четвертого курсу біологічного факультету, перший курс (денне навчання) юридичного факультету, група геологів першого курсу і третій курс геолого-географічного факультету.

Рівняйтеся на тих, хто попереду!

БУДЕННИЙ ДЕНЬ

Б УДНИЙ чи буденний день? Яке сьогоднішнє значення цього звичного слова? Чи й справді це щось сіре-сірісіньке, звичайне-звичайнісіньке? Адже чуємо частенько — «І знову будні», які, до всього, і не ходять, і не поспішають, а тільки «пливуть», «течуть».

Інша річ свята! А то й перед — чи після свята. Можна і відіспатися, і відлежатися, і почитати заборонену (розумій: позапрограмову літературу), сходити в кіно... Чудесно! Ніякого тобі старости, журналу відвідування, деканату... Оце життя!

І от задумуєшся. Від свята... до свята, від стипендії... до стипендії, від сесії... до сесії... А потім здати... і забути... Назавжди! Мабуть, і в сні бачать такі студенти Новий календар з суцільними червоними датами, з де-не-де вкрапленими буднями.

Та ось... без п'яти дев'ять. Щось наче кольнуло під бік. А?..! Та це ж будень пробудив уяву про неприємні розмови на семінарах і практичних, про відробітки і чергування. Згадалося, що сон пройде, а будні залишаться і переважають.

Все це й змусило нас прислухатися до внутрішнього голосу буднів, голосу пристрасного, полемічного голосу, який вимагає від імені більшості між словом «будень» і «свято» поставити тире. Підстави? Є.

Саме в буденні дні ми перебуваємо в стані неспокою, творчої наснаги, творчого зростання. А що може бути ліпшим, кращим, святковішим. Тим більш, коли цей повсякденний

неспокій, постійна пробудженість з року в рік зростають, коли все це доповнюється жадобою до багатогранного зростання.

Саме буденний повсякденний і багатогранний творчий неспокій у багатьох наших студентів забезпечив їм поважне місце серед найкращих, найсумлінніших студентів нашого факультету. Це і суцільні відмінники, і ті, в кого одна-дві «четвірки», а може й «клята трійка», але які саме буденним, щоденним ставленням до навчання, до справ громадських і колективних доказали й завоювали міцну й постійну повагу з боку всіх.

Жаль, що не можна навести всіх прізвищ. Хоча, звичайна річ, колектив факультету знає, про кого мовиться. Прізвища цих студентів в абсолютній більшості можна знайти в щотижневій Дошці пошани року ювілейного.

Найприємніше, що серед названих у підтексті студентів багато тих, які власне забезпечують важливі ділянки факультетського й університетського життя. Без них ми не мислимо почесне третє місце факультету за результатами першого семестру, перше місце в ювілейному огляді художньої самодіяльності, успіхи в конкурсі студентських наукових праць та в баталіях спортивних. Не кажемо вже про розмаїте громадське життя на курсах, в групах.

Отож... Честь праці. Честь будням. Бо ж життя — це будні, а будні — труд.

В. ДРОЗДОВСЬКИЙ,
заступник декана філологічного факультету.

ГНІВ В'ЄТНАМУ

За ким ти тужиш, вітре-вітровію,
Зітхаєш важко в димарі-трубі?
А я в негоду вистояти вмію,
Хоча мені нелегше, як тобі.
Я бачу кров і згарища Хайфона,
Я чую крик жінок, дітей-сиріт.
Я бачу злочини криваві Пентагона

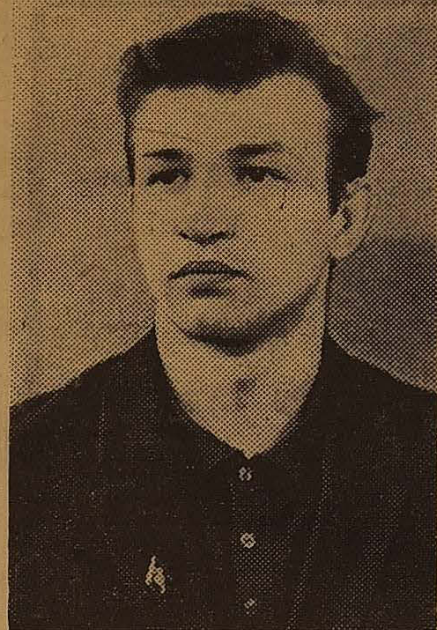
І хижу смерть, що сіє Уол-Стріт.
Печуть мене пожарища В'єтнаму
І через вінця ллється серця гнів,
Уб'явці-янки власними руками
Напалму підкидають у вогні.
Я бачу вогнищ язика зміїні,
Готові розгорітись на весь світ.

Та не покрийть землю смерті тіні,
Не обснує її колючий дріт.
Нелегко серцю, але досить гарту,
Щоб не блудити в присмерках
п'їтми.
До пильності народи зву, на варту,
Бо кров війни сплянуть
не слізьми!
А вітру голоси сумні, тривожні,
Луною обізвались в димарі,

Мов у В'єтнамі на могилі кожній
Ридають сироти малі і матері.
То раптом голосний, сердитий,
лютий,
Реве і стогне грізний буревій,
Мов хоче війни ненависні скути
І знищити в гучній п'їтмі своїй.
Я чую гнів Ханоя і Турана.
В'єтнаму гнів — то мого серця
гнів,

В'єтнаму рани—мого серця рани,
Вони до помсти кличуть грударів.
За ким ти тужиш, вітре,
зві до бою,
Там пригодяться наші голоси.
Крилату пісню, серця грізну
зброю,
Народам миру і труда неси.

К. СТЕПКО.

Ці троє — відмінники геолого-географічного факультету. На фото зліва — староста першого курсу геологів **Леонід Борисенко**. Здійснюється давня заповітна мрія комсомольця — він буде геологом. Ще з шкільної партії юнак обрав собі шлях і наполегливо добивався свого. Адже не випадково він потрапив в розвідувальну експедицію, разом з якою на протязі трьох сезонів вивчав печери Криму. Що з хлопця вийде чудовий спеціаліст — можна бути впевненим. Такі не відступають перед труднощами. В центрі — **Женя Суворова**. Вона не тільки встигає добре вчитись, але бере найактивнішу участь в громадському житті і науковій роботі свого, другого географічного курсу. Справа — комсомолец **Володимир Романенко**, гордість другого курсу геологів. Маючи відмінні знання з усіх предметів, він охоче ділиться ними з кожним однокурсником.

НА ПРАКТИЦІ

ПІДІШЛИ до кінця важкі півтора місяця педагогічної практики на денному і вечірньому відділах філологічного факультету.

Студенти повернулися до лекцій та практичних занять, стали вільнішими, але й серйознішими: вони відчули смак до своєї майбутньої роботи, величезну і почесну відповідальність вчителя.

На заключних конференціях в школах вчителі відзначали достатню методичну підготовку студентів, знання фактичного матеріалу і вміння вести виховну роботу. Деякі студенти — тт. **Маковецька, Гребінежка, Кудінова** та інші — проявили безумовний педагогічний нахил, відчули себе господарями в класі.

В школі № 3 були проведені цікаві міроприємства: ранок, присвячений **А. Гайдари**, виховна година на тему «Катаєв і діти» з участю подруги дитинства **В. Катаєва Н. Є. Запорожченко** та інші.

Студенти вечірнього відділу провели у **ВШРМ № 3** вечір радянської поезії.

Однак життя показало і ті недоробки й недоліки, які необхідно в подальшому виправити.

В першу чергу до них слід віднести слабкі знання деякими студентами фактичного матеріалу, особливо з мови.

Багато студентів не приділяють належної уваги виховній роботі, ще не вміють поєднувати її з навчальною.

В нелегких умовах опинилися на практиці студенти вечірнього відділу, так як в школах робітничої молоді, по-перше, погане відвідування, по-друге, дисципліна учнів бажане бути кращою.

Незважаючи на це, все-таки багато студентів не лише відмінно провели пробні уроки, а навіть неодноразово замінювали вчителів, які з тих чи інших причин не могли проводити заняття.

Доцент **М. МАРТИНОВСЬКА**.

ТАКИЙ У НЕЇ ХАРАКТЕР

В ПРАЗ «дівчина з характером» чомусь завжди сприймається в переносному значенні. І обов'язково викликає посмішку. Мовляв, ану-ану, побачимо...

Як заперечення на таке розуміння дівочого характеру, хочу розповісти про свою однокурсницю, невисокого зросту, миловиду дівчину **Таню Петряєву**. Третій рік навчається вона на історичному факультеті. Позаду п'ять студентських семестрів, п'ять студентських сесій. В заліковій книжці тільки «відмінно» й «добре».

— Та при чому тут характер? — запитає читач.

Правильно, запитання доречне. Характер тут повністю не проявився. Але ж така його риса, як любов дівчини до науки, до систематичної праці над собою і над підручниками хіба не ясно проявляється в отих заповнених сторінках залікової? Безумовно.

Навчання і громадська робота — ось ті два чинники (в громадську включаємо і наукову), які визначають життя студента у вузі. Щоправда, таких правил дотримуються по-різному: один занадто захоплюється дослідженнями, інший все зробив би для свого факультету.

А **Таня** однаково з сумлінням навчається і працює в комсомольському бюро факультету. Ну й, звичайно, є членом **НСТ**. Зараз контролює виконання курсових робіт студентами. Сама з захопленням бере участь в роботі гуртка політекономії. Її доповіді завжди цікаві, науково обгрунтовані.

Останнім часом все більше уваги звертає на себе соціологія. Захоплюється нею і **Петряєва**. Тетяна глибоко, виходячи за межі програми, вивчає діалектичний матеріалізм і політекономію. Чи захопить її яка-небудь з цих наук так, що вона присвятить їй своє життя — ще невідомо. Але відомо одне: вона буде хорошим спеціалістом. Адже такий у **Тані** характер: все доводить до кінця.

В. САЛЬНИКОВ, студент III курсу історичного факультету.

ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

НА ДОПОМОГУ МОЛОДИМ ВИКЛАДАЧАМ УНІВЕРСИТЕТУ

М ОЛОДОМУ викладачеві, якому кафедра доручила вести заняття зі студентами — керувати практикумом, семінаром або й читати лекції — буває важко зразу знайти своє місце в навчальному процесі.

Можна спостерігати таке становище, коли викладач прагне все зробити за студента, стримує його творчу активність і звертає увагу лише на дрібниці. У інших викладачів ухил буває в протилежний бік: ніякої уваги студентові. Нехай, мовляв, працює, а моя справа — прочитати лекцію, а на семінарі — спитати. Такі збочення призводять до порушення нормального ходу учбового процесу.

Подивимось на цю проблему з пропозиції педагогічної науки.

Дидактика вищої школи розглядає учбовий процес у вузі як ці-

леспрямовану діяльність професорсько-викладацького складу і студентів. З одного боку відбувається діяльність тих, хто навчає. Це читання лекцій, проведення практичних занять, керівництво семінарами, курсовими і диплом-

нуються поза впливом викладача. Це і є формалізм у навчанні. А точніше, тут порушується єдність діяльності викладача і студентів.

Якою ж повинна бути роль студента у навчальному процесі?

ВИКЛАДАЧ І СТУДЕНТИ

ними роботами, учбовою, виробничою і педагогічною практиками. З другого боку відбувається діяльність тих, хто вчиться, студентів. Це буде активне сприймання лекцій, систематична самостійна робота з книгою і підготовка до семінарських і практичних занять, свідоме виконання лабораторних робіт, написання курсових і дипломних робіт, творча праця під час практики.

Здається, все просто. Але молодому викладачеві потрібно звернути увагу на те, що ці два процеси відбуваються у нерозривній єдності і що це незаперечна дидактична закономірність.

Навчальна діяльність викладача тоді досягає мети, коли вона впливає на свідомість студента, примушує його думати, визначати своє ставлення до нових знань, викликає потребу опрацювати питання глибоко, відчути, що є ще багато цікавого і потрібного для студента. І коли говорять про викладача, що він працює формально, то й мають на увазі таке становище, коли викладач працює ніби сам по собі, а студенти зали-

Студент у навчальному процесі повинен виступати активно. Пасивність і байдужість студента призводять до того, що знання сприймаються поверхово, в загальних рисах, а потім, за допомогою зубрячки, закріплюються для екзамену чи заліку. Всі види навчальної діяльності втрачають своє значення від пасивного ставлення до них студента.

Отже, активність студентів у навчанні, їх свідоме прагнення добути знання — це найважливіша ознака ефективного учбового процесу у вищій школі. Досвід показує, що глибокі і свідомі знання має тільки той студент, який активно і творчо працює, працює систематично. Навіть при заочній формі навчання ця закономірність не втрачає свого значення.

А як же забезпечити активність діяльності викладача і студентів у навчальному процесі? Про це буде йти мова в наступних замітках. А тут зупинимось ще на одній закономірності навчального процесу у вищій школі.

КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

В ЕЛИКИЙ інтерес в університеті викликала конференція молодих вчених і аспірантів, присвячена 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції.

На конференції працювали три секції: історична, економічна і філософська.

Ювілейна конференція молодих вчених пройшла успішно.

«Білоруський університет».

ЦІКАВА ЗНАХІДКА

У центрі Ленінграда на розі пожвавленого Літєйного проспекту і вулиці Некрасова стоїть будинок, на фасаді якого декілька мармурових дощок. На одній з них написано, що в цьому будинку з 1857 по 1877 рік жив великий російський поет, революційний демократ **М. О. Некрасов**. В ці ж роки тут була розташована редакція двох передових журналів — «Современник» і «Отечественные записки».

27 січня 1967 року за столом, за яким колись збиралися співробітники «Современника» і «Отечественных записок», ра-

дянські літературознавці обговорювали актуальні проблеми вивчення життя і творчості Некрасова.

Великий інтерес викликалаповідомлення доцента ПДУ **М. М. Гіна**: «Поет незлобивий» і «Поет-сатирик». Петрозаводський вчений встановив джерело одного з кращих творів великого поета — вірша «Блажен незлобивий поет». Тут же він повідомив про цікаву знахідку: в одному з номерів «Современника» **М. М. Гін** знайшов невідомий прозаїчний відгук Некрасова на смерть **М. В. Гоголя** і **В. А. Жуковського**.

«Петрозаводський університет».

ПОКАЗУЄ ВДІК

Ц І фільми не йдуть на широкому екрані. Мало хто з постійних відвідувачів московських кінотеатрів може похвалитись, що бачив їх. Справа в тому, що це не просто фільми, а своєрідні курсові і дипломні роботи. А автори їх — студенти **ВДІК**.

З давнього часу ведеться хороша традиція: в дні студентських канікул відіковці організують для своїх друзів із МДУ невеликі фестивалі своїх кращих навчальних фільмів.

«Московський університет».

ЗАПРОШЕННЯ ДО РОЗМОВИ

ПЕРЕГОРНУВ свою п'яту сторінку гурток по вивченню драматургії та театру, що існує на філологічному факультеті.

Гуртківці прослухали доповідь студента другого курсу І. Кравченка про розвиток української та західно-європейської драматургії, обговорили рецензію студентки ІІ курсу Н. Халімошкіної на новий спектакль Одеського Театру Юного Глядача ім. М. Островського.

Пропонуємо цю рецензію нашим читачам.

«Пузырьки» — так називається нова п'єса А. Хмелика, що була недавно поставлена в Одеському Театрі Юного Глядача режисером В. Пахомовим. Назва нейтральна, але за нею стоїть глибокий смисл, який сміливо розкриває автор і так само сміливо, а подекуди й трохи різко розгортає театр перед своїм глядачем. А глядач на цей раз не зовсім повільного віку: і школярі-старшокласники, і мами й папи, і навіть бабусі. Такого глядача не може не вразити веселий, принциповий, хай в чомусь невідшліфований і суперечний, але, головне, небайдужий спектакль.

«Комедія про дітей для дорослих» — стоїть в підзаголовку п'єси. В центрі уваги — діти. Школярі. Вони роблять громадсько-політичну справу: збирають металлом, макулатуру та аптечні пляшечки. Все це звично для нашої школи. Театр і говорить звично. З рук до рук, під піонерські салюти, переходить по сцені пляшечка як символ «нашого внеску». А думають шестикласники про інший внесок — щоб тепловоз з надписом «Піонерський»... Щоб було за що змагатися шостому «А» з шостим «Б». А то пляшечки... Іх і взяти ніде, хоч вони й «державі потрібні», як каже Юра Узюмов, голова ради загону шостого «А».

Ось і доводиться голові думати, де роздобути пляшечки, та побільше, щоб зразу обігнати паралельний клас? Голова та його «актив» вживають заходів.

За шестикласниками на сцені постають фігури дорослих, тих, з кого піонери-школярі копіюють життя. І тут дуже кидається у вічі яскравий плакат, який висить над сценою весь спектакль: «Взрослые и дети, вы за металлолом в ответ!».

Заклик дорослим допомогти. Дорослі допомагають. Ні, ні, драматург не виставляє перед нами «активні дії» гучномовних вчителів, чергова Марія Степанівна не читає прописних істин. Все робиться з врахуванням того, що шестикласник — народ самостійний. І може саме тому дорослі в спектаклі недостатньо окреслені.

Головна позитивна якість п'єси А. Хмелика вбачається в тому, що у вчинках, характерах школярів узагальнено явища «дорослого» світу. Добре, що при цьому додержується певна міра узагальнення, що при всьому «дорослому» підтексті учні шостого класу залишаються самі собою. Мабуть, з більшим натиском «одорослений» лише голова ради загону Юра Узюмов.

В театрі ця позитивна якість подекуди перетворилася в недолік. Кидаючи виклик, театр раптом зривається на крик. А зовсім не обов'язково кричати про те, що за школярами треба бачити до-

рослих. Глядач це сам розуміє, і йому здається зайвою установка режисера та артиста Є. Гайчука, виконавця ролі Юри Узюмова, перетворити сатиричну лінію п'єси у відверту пародію на дорослого.

В цій ролі були знайдені цікаві моменти, але виконавець явно на них акцентує, тому утрирується образ, випадає з ансамблю останніх героїв.

Ансамбль вийшов цікавим. Театр відмовився від трагедійності тютівських спектаклів. Дорослі грають тих, хто доросліє. Так показує Гарика Єврумяна артист Ю. Садомський. Контрастно голові Юрі Узюмову виступає його «актив». Контрастно у розумінні акторського підходу. В кожному класі знайдеться Петя Нечитайло (артист Ю. Полунін) — недалекий хамовитий підліток, здатний на все, а особливо — підтримати своїми кулаками того, за ким він йде, і водночас підліток, у якого переломний вік проявляється не лише в басистих нотках.

Великою удачею треба визнати нову роботу Р. Ковалевського (першокласник Петров). Це ще один доказ того, що немає «маленьких» ролей. М'яко, ненастирливо створює артист свого «переростка», маленького вимагателя. З його появою в залі — буря сміху. Талановито виліплений образ запам'ятовується саме тим, що у

актора немає прагнення виділитися, підкреслити свого героя.

Інакше підходить до образу Віті Лаптева артист В. Туманов. В його «Лапті» — боягузливому, жалюгідному підлабузнику, який все-таки здатний збунтуватися проти власного боягузства, все підкреслено. Іноді ця підкресленість переходить в картинність, що поєдує вдалу, психологічно правильну трактовку актора.

Актриса Л. Калачова, яка виконувала роль Тані Скрипичіної, в якій мірі повторює хибу Є. Гайчука (Узюмов). Правильно взятому тону дівчинки-шестикласниці заважають підкреслені «дорослі» нотки, і маленька героїня перетворюється в таку собі дорослу «спокусницю». Знову-таки невражаюча надміра пародизації. Недарма старшокласники говорять після спектаклю: «Таких шестикласниць не буває».

Оформлення спектаклю відповідає тому, як прочитали п'єсу в ТЮГІ. Сценічна площадка поставлена під кутом до глядача — звідси постійна думка про те, що все, що відбувається, показується нам зсередини. Правда, прагнення до абстракції, до мінімальних перестановок на площадці робить одноманітним рішення деяких сцен. Умовний характер декорацій, які підкреслюють внутрішній рух однієї сцени, одного епізоду, ніяк не в'яжеться із змістом інших; те, що було вдалим, оригінальним, перетворюється в щось плоске, що йде на шкоду спектаклю.

Між тим, що було вдалим в новому спектаклі, а що невдалим, перемагає перше. Безперечно, спектакль виграв би ще більше, коли б театр обійшовся без згаданого вже натиску. Театр досягає головного: в залі продовжується розпочата ним принципіальна розмова.

Було б добре, коли б до цієї розмови приєдналися студенти нашого університету, майбутні викладачі, яким необхідно знати, чим живуть, що хвилює зараз тих, з ким вони зустрінуться в класі.

Н. ХАЛІМОШКІНА.

НА ФОТО: сцена з вистави «Пузырьки».

ДОБРЕ відомо, що вища школа готує всебічно розвиненого фахівця. Йдеться про фахові і загальнонаукові знання, про формування світогляду, ідейно-політичних переконань, про набуття моральних якостей. Знання наук студенти набувають в процесі навчання. Учебний процес має дати студенту знання наук, практичну підготовку. А де ж відбувається виховання студента? Невже тільки через політико-виховну роботу в позаакадемічний час?

Спостереження показують, що виховання основних якостей радянського фахівця і вчителя відбувається, передусім, через учебний процес. І не тільки через вивчення суспільних наук. Всі науки, що вивчаються — і природничі, і гуманітарні, і фізико-математичні — відбивають певні закономірності розвитку природи і суспільства. Всі науки вивчаються з позицій наукового світогляду і на користь нашому суспільству.

Немає таких наук, які б не впливали на формування найвищих якостей нашого фахівця — матеріалістичного світогляду, комуністичних переконань, готовності до праці на користь нашому суспільству. І якщо уважно простежити за розвитком студента на факультеті, то ми побачимо, що основний вплив на формування його духовного обличчя справляє учебний процес. І дійсно, існує дидактична закономірність — навчання формує особу студента,

виховує його. Всі інші засоби виховання мають допоміжне значення. Виховання через навчання, як правило, має основний, вирішальний характер.

Проте молодому викладачеві потрібно мати на увазі, що і ця важлива закономірність дидактики вищої школи діє не автоматично. Нею треба оволодіти.

Формування духовних якостей, формування особи фахівця — процес дуже складний і багатопланий. Часто цей процес відбувається через подолання гострих суперечностей. Важко також визначити ступінь вихованості студента. Потрібно враховувати індивідуальні психологічні особливості студента, його життєвий досвід і багато інших рис особи. Все це свідчить про те, що для опанування учебним процесом як засобом формування студента, потрібно добре знати психологію студентів, вивчати їх запити.

Для опанування учебним процесом як засобом виховання, потрібно глибоко володіти методологією своєї науки і добре бачити її роль у нашому суспільстві. Бувають випадки, коли викладач добре володіє фактичним матеріалом предмета, легко виконує різні розрахунки, а коли потрібно розкрити методологію теми, дати філософські обґрунтування чи зробити якісь життєві висновки, цей викладач уникає глибокого аналізу. А цим самим духовно збіднюється учебний процес, і викла-

дач не виконує свого основного обов'язку — формування особи фахівця через учебний процес.

І, нарешті, молодому викладачеві потрібно враховувати, що сила виховного впливу через учебний процес залежить і від особи викладача. Це питання широке, але вивчення відповідей студентів на питання анкети — «За що ви поважаєте своїх викладачів?» — показує, що найбільший вплив на студента справляє викладач знаннями як фахівець-дослідник, а також своїм ставленням до студентів, турботою про них, своїм ідейно-моральним обличчям, як людина, вмінням зрозуміти студента.

Викладачеві, який тільки набуває педагогічної майстерності, не слід забувати, що сила науки, і її вплив на студентів в значній мірі залежить від авторитету особи, яка викладає цю науку студентам.

Зробимо висновок. Учебний процес в університеті містить у собі два активно діючих компоненти: викладачів і студентів. В учебному процесі відбувається всебічне формування спеціаліста. Навчання виховує. Удосконалення навчального процесу означає, передусім, піднесення формуючого впливу навчання на студентів і забезпечення їх систематичної творчої діяльності.

Доцент І. КОБИЛЯЦЬКИЙ, завідувач кафедри педагогіки.

ЦІКАВІ ДОПОВІДІ

ДЕКАНАТОМ, партійною, комсомольською організаціями історичного факультету проводиться ряд заходів, присвячених ювілею Радянської влади

Ось один з них: декілька днів тому відбулось розширене засідання вченої ради. На ньому були присутні викладачі, аспіранти, студенти, а також гості.

З цікавою і змістовною доповіддю про проблеми Лютневої буржуазно-демократичної революції в історичній літературі виступила декан факультету доцент З. Першина.

З інформацією про роботу Всесоюзної наукової конференції, присвяченої 50-річчю Лютневої буржуазно-демократичної революції, яка відбулася в березні-квітні в місті Ленінграді, виступив учасник конференції, доцент П. Чухрій.

З великим інтересом слухали присутні спогади комуніста з 1920 року В. А. Хаберева.

М. ГОЛОВАТИЙ, студент історичного факультету.

НАШ КАЛЕНДАР

ЧУДОВА ТВОРЧИСТЬ

ДО 90-РІЧЧЯ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
О. С. НОВІКОВА-ПРИБОЯ

У СЕЛІ Матвіївському Спаського повіту Тамбовської губернії 24 березня 1877 року народився Олексій Силович Новіков-Прибой.

Він належить до старшого покоління радянських письменників. Йому довелося немало побачити і пережити на своєму віку.

Новіков-Прибой почав писати ще будучи матросом царського флоту. Величезну роль в житті письменника відіграла його участь в знаменних подіях в Цусімській протоці. Вже тоді, в похіді другої Тихоокеанської ескадри на Далекий Схід, він формується як свідомий борець проти царизму.

Яскрава і самобутна реалістична обдарованість Новікова-Прибоє по-справжньому розкрилася лише після революції. Він завжди вважав себе письменником, народженим Жовтнем.

Більшу частину свого життя і кращі свої твори Новіков-Прибой присвятив морю, флоту, морякам. Продовжуючи традиції російської класичної «морської літератури», письменник талановито зобразив структуру класової боротьби і ріст революційного настрою народних мас. Герої його творів «Море зовет», «Подводники», «Соленая купель» борються з несправедливістю, за право народу самому вирішувати свою долю.

В золотий фонд радянської літератури ввійшла епопея «Цусима». В ній з великою правдивістю і художньою силою зображена картина ганьби російського самодержавства, гниль царського ладу, показані величчя і відвага російських моряків. Спадкоємцям їх бойової слави — радянським морякам — присвячені оповідання «Коммунист в походе», повість «Женщина в море», роман «Капітан першого ранга» та інші.

В роки Великої Вітчизняної війни Новіков-Прибой видає цілу серію нарисів про героїзм радянських воїнів: «Сила ненависти», «Морские орлы», «Снайперы», «Нравственная сила», «Родина», «Моряки в боях», «Русский матрос» та інші. Чудову творчість Новікова-Прибоє, проїняту ідеями патріотизму, заслужено люблять і поважають широкі маси читачів.

16

КВІТНЯ
1967 року

**ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИЙ КРОС,
ПРИСВЯЧЕНИЙ 50-РІЧЧЮ ВЕЛИКОГО ЖОВТНЯ,
НА ПРИЗ ГАЗЕТИ**

„ЗА НАУКОВІ КАДРИ“

ВСІ НА КРОС!

ТУРНІР ЗАВЕРШЕНО

З А В Е Р Ш И Л И С Я університетські змагання серед чоловічих баскетбольних команд факультетів.

Проїшовши весь турнір без поразки, **ПЕРШЕ МІСЦЕ ЗАВОЮВАЛИ БАСКЕТБОЛІСТИ МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.**

Друге місце присуджено команді фізичного факультету. На третьому місці — баскетболісти геолого-географічного факультету.

Гірше інших виступали команди факультету іноземних мов та хімічного факультету.
І. ЯКОВЕНКО.

НА ВЕСНЯНИЙ першості вузів міста було помітно, що найсильніші легкоатлети нашого вузу починають входити в форму. Разом з тим, відчулася різна підготовленість спортсменів різних вузів. І якщо команди досягли певних успіхів у програмах з бігу, то цього не можна сказати про метання.

На жаль, команда нашого університету була послаблена відсутністю на змаганнях найсильніших спортсменів: майстра спорту Миколи Авілова, який знаходиться на змаганнях у Києві, та найсильнішого спринтера юніора Юрія Камаєва, який через травму ноги не міг взяти участь у фі-

СТАРТИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ

нальному забігу на 60 метрів та стрибках у довжину.

Отож цими й рядом інших причин пояснюється те, що команда нашого університету зайняла не зовсім звичайне для себе четверте місце в цих змаганнях.

Вдало виступив наш студент Олександр Стручаєв, який перегнав на бар'єрній дистанції 55 метрів дуже сильних суперників і став чемпіоном весняної першості.

В бігу на 400 метрів перемогла наша студентка

Лариса Якушина. Третім в бігу на 1000 метрів був молодий спортсмен університету Леонід Тихоненко, студент механіко-математичного факультету, який програв лише рекордсмену СРСР І. Беліцькому та рекордсмену СРСР серед юніорів Курину.

На жаль, невдало виступили в стрибках у висоту наші легкоатлетки майстри спорту С. Комарова та Т. Галка.

Попереду у легкоатлетів університету відповідальні старты. Цими днями в Ялті відбудеться легкоатлетичний матч найсильніших вузів України, в якому приймуть участь і наші спортсмени.
Г. ШВЕЦЬ.

СЛІДАМИ НАШИХ ВИСТУПІВ

В НАШІЙ газеті 15 березня 1967 року була надрукована кореспонденція «Далі обіцянок справа не йде».

Як повідомив нас проректор по адміністративно-господарській роботі І. Горб, обладнання вентиляції в тирі передбачено планом-угодою з охорони праці в третьому кварталі 1967 року.

Проте за рішенням адміністративно-господарської частини роботи в цьому напрямку прискорюються і до кінця квітня обладнання вентиляції в тирі буде завершено.

СЛОВО ПРО СЛОВО

ДРУГ — ТОВАРИШ — КОЛЕГА

П Р И Г А Д У Ю перші довоєнні сеанси славетного фільму «Петро Перший». В кадрі Петро піднімає своїх чудо-богатырів в атаку. «Товарищи!!!» — велично гримить його голос. І раптом чую: «Про яких товаришів іде мова? Що за анахронізм?».

А насправді слово «товариш» дуже старе. У писемних пам'ятках староруської мови воно вперше фіксується в одному з рукописів вільнолюбного міста Пскова у 1395 році. Афанасій Нікітін в XVI столітті у своїх спогадах про «хождение за три моря» запише: «Полез есми на судно на послово и с товарищи». Як видно, слово це вживалося у значенні «учасник, спільник».

Слово «товариш» — загальнослов'янське, запозичене з тюркських мов, в яких воно становило собою складну композицію: «тавар» (товар) і «іш» (друг). Очевидно у тюрків воно означало «компаньйон у торгівлі». У слов'янських народів слово «товариш» з таким значенням вже не висту-

пало. Наприклад, в старочеській мові за словом «товариш» закріпилося значення «друг у роботі, взагалі друг». В російській мові дане слово мало й має далеко більшу кількість значень (друг, свертник, ровня в чем-либо; однокласник; однокласник; помічник, соучасник; соучасник в чем-либо; клевет, собрат).

Багатозначність і широке вживання цього слова викликали цілий ряд крилатих висловів: «Слуга барину не товариш», «По товарищам и слава», «Умный товариш — половина дороги», «От товарища отстать — без товарища стать» і багато інших.

На українському ґрунті від спільного кореня утворилася паралельна форма жіночого роду «товаристка» (подруга, подружка; посібниця, помічниця, учасниця в певній справі).

На зорі становлення більшовицької партії слово «товариш» стало формою звертання між комуністами. Згодом воно міцно уві-

йшло до лексики пролетаріату. З пісню «Смело, товарищи, в ногу» трудячі нашої країни йшли на штурм царату.

Після Великої Жовтневої соціалістичної революції слово «товариш» набуло значення людини, близької до кого-небудь за спільністю поглядів, діяльності, умов життя. Стало воно використовуватися й на позначення людини як члена певного колективу, людини свого (партійного, радянського) середовища.

Нарешті емке «товариш» набуло значення офіційного звертання, як синонім до слова «громадянин».

Великий Пушкін у 1818 році пророче писав своєму другові Чадаєву:

Товариш, верь: взойдет она,
Звезда пленительного счастья...

Зоря зійшла, і нині народи Радянського Союзу, як справжні спільники, «сотоварищи» будують нове життя.

Близькими за своєю семантикою до слова «товариш» є слова «друг» і «колега». Перше з них так само загальнослов'янське і вживалося колись у вузькому значенні — «супутник, товариш на війні» (звідси й відоме слово «дружина»). Відоме воно, звичайно, в іншій огласці, в литовській мові (драугас — друг, співбесідник, компаньйон, помічник, чоловік). Латині під словом «драугас» розуміють «приятель». Стародавні готи знали слово «дрингам», що значило «тягнути до бою». Взагалі корінь цього слова широко відомий багатьом германським мовам (старонімецькій, староісландській, староанглійській).

У братніх російській, українській та білоруській мовах слово «друг» позначає того, хто пов'язаний з кимось взаємним довірою, відданістю, любов'ю; прибічника, оборонця когось або чогось.

«Над другом посмеялся, над собою поплачешь», «Больше той любви не бывает, как друг за друга умирает» і багато інших крилатих виразів породив народ на позначення щирих й самовідданих відносин між людьми. Звичайно, і це слово широко використовується у різноманітних значеннях в нашій країні, де людина стала людині другом, товаришем і братом.

Нарешті, слово «колега» прийшло до нас з латинської мови. Вживається воно значно рідше та й за своїм значенням є вужчим: товариш по роботі, по професії, посаді або званню. Дещо частіше звертаються до нього у середовищі лікарів, викладачів та студентів.

Розглянутий ряд слів, що становлять собою синонімічне гніздо, хоч і мають спільне значення, проте кожне з них знає свої відтінки, а це є зайвим свідченням багатства людської мови.

Доцент М. ПАВЛЮК.